

HUMAN RIGHTS & ERADATION OF VIOLENCE ORGANIZATION
Training and Empowerment of Young Advocates Professional Advocates in
Afghanistan

مؤسسه حقوق بشر و محو خشونت
آموزش و توانمند سازی وکلای جوان افغانستان

بررسی آزار و اذیت در دانشگاه بامیان

نویسنده: زرافشان محمدی

ولایت بامیان

سال ۱۳۹۹

زرافشان محمدی متولد سال ۱۳۷۵ دانش آموخته ای دانشکده شرعیات دانشگاه ولایت بامیان است. بانو محمدی یکی از اشتراک کننده های کلینیک حقوقی و محکمه تمثیلی حقوق بشر و محو خشونت در سال ۲۰۲۰ در مؤسسه حقوق بشر و محو خشونت بوده است. او مدت ۹ ماه بحیث استاد سوادآموزی نیز تدریس نموده و مدت ۳ سال می شود که در شورای اژدر بالا منحصی منشی ایفای وظیفه می نماید.

چکیده

آزار و اذیت زنان و دختران یکی از شوم‌ترین پدیده‌های اجتماعی و فاسدترین عنصر در هر جامعه است. اگر برای کاهش و جلوگیری از آن اقدامات جدی صورت نگیرد باعث سقوط جامعه به رزایل اخلاقی گردیده و امنیت و مصونیت اجتماعی را مختل می‌سازد. آرامش روحی و روانی به خصوص آرامش و امنیت زنان و دختران در جامعه، نقش ارزنده‌ای در پیشرفت زنان و هم در انکشاف جامعه دارد. اما شوربختانه باید گفت که این مرض اجتماعی (آزار و اذیت زنان و دختران) نه تنها در سطح اجتماع، کوچه و بازار بلکه دامنگیر مکاتب، مدارس دینی، کورس‌های آموزشی و دیگر نهاد های آکادمیک نیز شده است.

ایجاد امنیت و آرامش روحی و روانی نیاز به شناخت چستی آزار و اذیت، عوامل آزار و اذیت و راه حل‌های این معضل دارد. تحقیق حاضر در مورد بررسی آزار و اذیت زنان و دختران در دانشگاه بامیان انجام شده است. در این تحقیق کمی و کیفی حوزه‌های مختلفی تحت پوشش قرار گرفته است. علل و عوامل آزار و اذیت در مطالعات کتابخانه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات تمرکز شده است. این که چگونه آزار و اذیت وجود دارد و چه پیامدهای در پی دارد نیز بررسی شده است.

در کل این تحقیق شامل سه مبحث می‌شود: مبحث اول کلیات و مفاهیم، مبحث دوم آزار و اذیت از نگاه اسناد ملی و بین‌المللی و در مبحث سوم به ارائه یافته‌ها پرداخته شده است. و در اخیر این پژوهش به نتیجه‌گیری و پیشنهادات پرداخته شده و سپس فهرست منابع آورده شده است.

واژگان کلیدی: زنان، دختران، آزار و اذیت، دانشگاه

مقدمه

بدون شک آزار و اذیت جنسی بر زنان و دختران به عنوان یکی از انواع انحرافات اجتماعی و عوامل مهم اخلاق امنیت فرهنگی، اجتماعی، نظم و انتظام جوامع محسوب می شود. به همین دلیل نظام های مختلف حقوقی راهکارها، تدابیر و اقدامات ویژه ای را برای ریشه کن کردن آن اتخاذ کردند. امروزه اعمال خشونت بر زنان و دختران به اشکال مختلفی صورت می گیرد که نوع شدید و پیچیده آن آزار و اذیت جنسی بر زنان و دختران است. معمولاً آزار و اذیت از سوی افراد مختلف و در مکان های مختلف صورت می گیرد. البته محل آزار و اذیت محدود به مکان های مشخصی مثل محیط خانواده، خانه اقارب و دوستان نیست، بلکه خشونت و آزار و اذیت می تواند در هر محیطی که زنان و دختران در آن حضور دارند یا مشغول فعالیت هستند، رخ دهد. از این منظر ممکن است زنان و دختران در محیط دانشگاه و از سوی همصنفی ها و استادان شان نیز مورد آزار و اذیت قرار گیرند یا در محیط کار و اشتغال، زنان و دختران از سوی کارفرما، همکاران، مراجعان و مشتریان مورد آزار و اذیت قرار گیرند. همچنان در اماکن و معابر عمومی در اوقات مختلف شبانه روزی، زنان و دختران مورد آزار و اذیت قرار می گیرند. این اماکن شامل پارک ها، سینماها، جاده ها و کوچه ها، مراکز فروش، هتل ها و مسافرخانه ها و در مواردی مراکز آموزشی از قبیل مکاتب خصوصی و دولتی، مساجد، کورس های آموزشی، دانشگاه های دولتی و خصوصی و ... می شوند.

بنابراین امکان وقوع آزار و اذیت در هر مکانی که دختر یا زنی در آن حضور دارد، وجود دارد. بنابراین، در این پژوهش هدف اساسی آن است که از طریق گسترش شناخت انواع آزار و اذیت بر زنان و دختران و یافتن راه های مبارزه با این پدیده ای ناپسند اجتماعی، از طریق بررسی راه حل هایی که خود زنان و دختران با تجربه و با ابتکار شخصی شان برای توانمند سازی خود یافته اند؛ زنان و دختران را توانمند سازند، تا پدیده آزار و اذیت جنسی بر زنان و دختران محو گردیده و یا به حداقل برسد. یافته های این پژوهش می تواند در ارائه خدمات بهتر، تسوید، تصویب و اجرای قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال و پیشنهاد مواد ضروری برای تعدیل آن، افزایش آگاهی از طریق رسانه های جمعی، مساجد و سایر منابع آگاهی دهی، و ایجاد گروه های دیده بان در مراکز و نهادهای آموزشی برای مبارزه با آزار و اذیت ما را یاری رساند.

مبحث اول: تعریف مفاهیم کلیدی

این مبحث در دو گفتار جداگانه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

گفتار اول: چیستی آزار و اذیت

آزار و اذیت پدیده‌ای است که امکان وقوع آن در هر جا متصور است. اما شدت و نوعیت آن در جوامع مختلف یکسان نیست و متغیرهای گوناگونی چون فرهنگ، سنت، میزان آگاهی، زمان، مکان و همبستگی اجتماعی بر آن تأثیر گذارند. ساده‌ترین نوع آزار و اذیت، آزار و اذیت کلامی است تا شدیدترین نوع آن که تجاوز جنسی باشد، همه‌ای آنها در دایره آزار و اذیت جا می‌گیرند. از این رو، این پندار اشتباه است که آزار و اذیت را به آزار و اذیت کلامی در جاده‌ها تقلیل دهیم. آزار و اذیت به هر شکلی که اتفاق افتد، پیامد ناگواری را بر زیان دیده، تحمیل می‌نماید. به هر حال، در رابطه به آزار و اذیت تعاریف متعددی وجود دارد، از میان آنها فقط به دو تعریف نسبتاً جامع بسنده می‌شود.

تعریف آزار و اذیت: هر رفتار نامناسب و ناخواسته‌ای که منطقی‌منجر به اهانت و تحقیر شخص دیگری گردد آزار و اذیت گفته می‌شود. آزار و اذیت ممکن لفظی، رفتاری و یا اقدامی باشد که هدف آن رنجاندن، هشدار، تحقیر، ارباب، تخویف، خوار کردن و شرمسار نمودن دیگران باشد و یا اینکه محیط کاری را به محیط تهدید آمیز، خصمانه یا توهین آمیز تبدیل نماید. (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۸، فقرة ۱ ماده ۲)

و یا می‌توان گفت: «آزار و اذیت عبارت از تماس بدنی، خواست نامشروع، آزار کلامی، غیر کلامی و یا هر عملی که موجب صدمه‌ای روانی، جسمانی و توهین به کرامت انسانی زن و طفل گردد». (قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، ۱۳۹۶، فقرة ۱ ماده ۳)

از تعاریف فوق چنین بر می‌آید که آزار و اذیت یک عمل و یا خواست نامشروع بوده که موجب صدمه‌ای روانی، جسمانی و توهین به کرامت انسانی شده و بر خلاف رضایت مجنی علیه صورت می‌گیرد که در این صورت سکوت متضرر ممکن ناشی از ترس و دلهره و یا حفظ عزت و آبروی وی باشد.

گفتار دوم: آزار و اذیت در اسناد ملی و بین‌المللی

۱. اسناد ملی

• قانون اساسی

تردیدی نیست که تبعیض علیه زنان یک مانع عمده در راستای توانمندسازی زنان و تأمین تساوی جنسیتی است، که در این حالت آزار و اذیت بخشی از نمود عینی تبعیض علیه زنان است. باید تذکر داد که قانون اساسی افغانستان به حیث مادر قوانین تبعیض علیه زنان را شدیداً نفی نموده است. بر اساس ماده ۲۲ قانون اساسی، تبعیض علیه زنان معادل با نقض تساوی حقوق اساسی زنان بوده و در تضاد با اصل کرامت انسانی قرار دارد. بر اساس این ماده "هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است. اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و واجبات مساوی می‌باشند" (قانون اساسی، ۱۳۸۲، ماده ۲۲). بنا برین هویدا است که آزار و اذیت در برابر زنان یکی از مصادیق تبعیض علیه زنان شمرده شده و با روح این ماده سر ستیز دارد.

• پلان ملی کاری برای زنان افغانستان (NAPWA)

در بخش اول (رکن امنیت) اذعان می‌دارد که استقرار امنیت یکی از شرایط اساسی پیشرفت زنان است و زنان را قادر می‌سازد از حقوق سیاسی، اجتماعی و اقتصادی‌شان بهره‌مند شوند. از این رو، طرح و تطبیق پالیسی اقدام مثبت (تبعیض مثبت) از بین بردن خشونت علیه زنان در محلات عامه و خصوصی و بلند بردن آگاهی در مورد حقوق بشر، به خصوص حقوق زنان بر اساس تساوی جنسیت اجتماعی را از اولویت‌های کاری دولت می‌پندارد. آزار و اذیت زنان چه در ساحات عمومی و یا خصوصی در منافات با اهداف پلان کاری ملی برای زنان افغانستان است.

• **قانون منع خشونت علیه زنان**

این قانون لحن صریح تری نسبت به سایر قوانین در رابطه به خشونت علیه زن دارد. از منظر این قانون، "خشونت جرم بوده، هیچ‌کس حق ندارد در محل سکونت، اداره دولتی یا غیر دولتی، مؤسسات، محلات عامه، وسایط نقلیه یا سایر محلات مرتکب آن گردد، در صورت ارتکاب مطابق احکام این قانون مجازات می‌گردد". (قانون منع خشونت، ۱۳۸۸، ماده ۴) بنابراین قانون منع خشونت علیه زن بطور صریح تجاوز جنسی و آزار و اذیت را از مصادیق خشونت علیه زنان برشمرده و آن را جرم محسوب نموده است.

• **قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال**

این قانون یکی از دستاوردهای مثبت دولت افغانستان در خصوص مبارزه با پدیده‌ی آزار و اذیت زنان و اطفال می‌باشد. این قانون عمل آزار و اذیت زنان و اطفال را جرم انگاری کرده و برای مرتکب آن جزا پیش بینی نموده است (نوری، ۱۳۹۸، ص ۱۱). این قانون به صورت اختصاصی به این مورد پرداخته و انواع آزار و اذیت را جرم انگاری نموده است. از جمله مواردی که در این قانون جرم انگاری شده است می‌توان از خواست نامشروع، تماس بدنی، آزار کلامی و آزار غیر کلامی نام برد. اما از عبارتی که در ماده سوم ذکر شده است؛ «هر عملی که موجب صدمه روانی، جسمانی و توهین به کرامت انسانی زن و طفل گردد» (قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، ۱۳۹۶، ماده ۳) چنین بر می‌آید که آزار و اذیت تنها به نکات فوق خلاصه نگردیده بلکه هر عمل و خواست نامشروعی که موجب صدمه به متضرر شود تحت این تعریف قرار می‌گیرد.

• **کد جزای افغانستان ۱۳۹۶**

علاوه بر این، باید گفت که کد جزای افغانستان به عنوان مهمترین قانون جزایی کشور، در این مورد ساکت نبوده و خشونت علیه زنان و اطفال را جرم انگاری نموده و در ماده ۶۶۸ آورده است که «شخصی که به وسیله گفتار، حرکات، نوشته، یا خواسته‌های نامشروع موجب صدمه به شخصیت و کرامت زن یا طفل یا سبب ترس و ناامنی یا فشارهای روانی یا کاهش مشارکت اجتماعی زن یا طفل گردد، مرتکب جرم آزار و اذیت زن و طفل شناخته شده، مطابق احکام این فصل مجازات می‌گردد». (کد جزا، ۱۳۹۶، ماده ۶۶۸)

۲. اسناد بین‌المللی

• **کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان^۱**

این کنوانسیون یکی از کنوانسیون‌های بین‌المللی بوده که افغانستان یکی از دول عضو آن می‌باشد. ماده اول این کنوانسیون تبعیض علیه زنان را چنین تعریف می‌کند: هر نوع برتری، محروم ساختن، یا محدودیت مبتنی بر جنسیت که هدف از آن، تضعیف و نقض شناخت، بهره‌مندی و یا استفاده‌ی زنان از حقوق بشری‌شان می‌باشد،

^۱ Convention on Elimination of all forms of Discrimination against Women (CEDAW)

آزادی بنیادی شان را در عرصه های سیاسی، اقتصادی و سایر عرصه های زندگی، بدون در نظر داشت حالت مدنی، بر اساس مساوات مردان و زنان محدود می سازد، تبعیض محسوب می شود. (کنوانسیون رفع هر نوع تبعیض علیه زنان، ۱۹۷۹، ماده اول)

• **پالیسی منع تبعیض، آزار و اذیت، از جمله آزار و اذیت جنسی، و سوء استفاده از قدرت**

صریح ترین سندی که در جریان این تحقیق کتابخانه ای مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت و از جمله پالیسی های سازمان ملل متحد است که از سوی دبیر کل آن سازمان در فیبروری ۲۰۰۸ تأیید گردیده است. پالیسی منع تبعیض، آزار و اذیت، از جمله آزار و اذیت جنسی، و سوء استفاده از قدرت، در آغاز تعریفی از آزار و اذیت و آزار و اذیت جنسی ارائه می نماید. بر اساس این پالیسی «آزار و اذیت عبارت از هر رفتار نامناسب و ناخواسته ای است که منطقیاً منجر به اهانت و تحقیر شخص دیگر گردد. آزار و اذیت ممکن است لفظی، رفتاری و یا اقدامی باشد که هدف آن رنجاندن، هشدار، تحقیر، ارباب، تخویف، خوار کردن و شرمسار نمودن دیگران باشد و یا اینکه محیط کاری را به محیط تهدید آمیز، خصمانه یا توهین آمیز تبدیل نماید». (پالیسی منع تبعیض، آزار و اذیت، از جمله آزار و اذیت جنسی، و سوء استفاده از قدرت، سازمان ملل، ۲۰۰۸، فقره ۱ ماده دوم)

مبحث دوم: یافته های پژوهش بر اساس مطالعات میدانی

این مبحث در پنج گفتار جداگانه مورد بررسی قرار می گیرد.

گفتار اول: مشخصات پاسخ دهندگان

پرسش شونده هامشخصات				
تعداد	جنسیت	سن	حالت مدنی	شغل و سطح دانش
۵۰	زن	۲۰ نفر بین ۱۹-۲۰	۱۰ متأهل	دانشجو/ لیسانس
		۲۲ نفر بین ۲۱-۲۴		
		۸ نفر بین ۲۴-۳۰		

شرح جدول: به تعداد ۵۰ نفر از دانشجویان اناث دانشگاه بامیان به طور اتفاقی به مصاحبه انتخاب شده اند، از این میان ۴۰ نفر آنان مجرد و ۱۰ تن آنان متأهل هستند. از نگاه سطح تحصیلی همه آنان دانشجوی مقطع لیسانس هستند و بین ۱۹ الی ۳۰ سال سن دارند.

گفتار دوم: سوالات بله و خیر

تعداد جوابات بله	تعداد جوابات خیر	گویه ها
۹۲٪	۸٪	آیا در مورد آزار و اذیت میدانید؟
۶۶٪	۳۴٪	آیا مورد آزار و اذیت قرار گرفته اید؟
۲۴٪	۷۶٪	اگر بلی آیا مورد آزار و اذیت قرار گرفتن خود را با والدین خویش در میان گذاشته اید؟
۲۱٪	۷۹٪	اگر بلی آیا مورد آزار و اذیت قرار گرفتن خود را با مسئولین دانشگاه بامیان در میان گذاشته اید؟
۵۸٪	۴۲٪	آیا در محیط دانشگاه بامیان شاهد آزار و اذیت دختران بوده اید؟
۲۶٪	۷۴٪	آیا موضوع آزار و اذیت دختران در دانشگاه بامیان به عنوان یک مشکل مطرح شده است؟
۱۴٪	۸۶٪	آیا تا به حال شاهد ترک دوستان نزدیک یا همصنفان تان از دانشگاه بخاطر آزار و اذیت بوده اید؟

شرح جدول:

فهم درست و درک عمیق از زندگی و رفتار اجتماعی یکی از موارد مهم و اساسی برای هر فرد است، به این اساس آگاهی در مورد آزار و اذیت و رفتار های ناپسند اجتماعی که باعث بی نظمی در اجتماع می شود نیز تا حدودی برای مبارزه با این پدیده ای منفی مؤثر است. بنا برین در پژوهش حاضر، از میان پرسش شونده ها (۹۲٪) بیان داشته اند که

در مورد آزار و اذیت معلومات دارند و به سوالات ما در مورد آگاهی از این رفتار ناپسند اجتماعی پاسخ مثبت داده اند و از میان پرسش شونده ها (۸٪) بیان داشتند که در مورد آزار و اذیت معلومات کافی نداشته، لذا جواب شان منفی بوده است. و در مقابل سوالی که آیا شما مورد آذیت و آزار قرار گرفته اید یا خیر، (۶۶٪) تأیید کرده اند که مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند و (۳۴٪) گفته اند که مورد آزار و اذیت قرار نگرفته اند.

گفتار سوم: رسیدگی به موضوع آزار و اذیت

اتخاذ تدابیر لازم به منظور جلوگیری از آزار و اذیت زنان و اطفال در مراکز تعلیمی و تحصیلی مربوط از جمله مکلفیت های وزارت های معارف و تحصیلات عالی می باشد (قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، ۱۳۹۶، ماده ۱۲). طوری که دیده می شود هنوز این موضوع جدی گرفته نشده است. لذا از جمع ۳۳ نفری که مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند پرسیده شد که آیا موضوع آزار و اذیت را با والدین تان در میان گذاشته اید، (۲۴٪) جواب مثبت داده اند و (۷۶٪) آنان جواب منفی داده اند. از طرفی گفته شد که آیا موضوع آزار و اذیت را با مسئولین دانشگاه در میان گذاشته اید، (۲۱٪) جواب مثبت و (۷۹٪) شان جواب منفی داده اند. با در نظر داشت پاسخ به سوالات مطرح شده، این مفهوم مطرح می شود که اعتماد لازم بین اشخاصی که مورد آزار و اذیت قرار گرفته است و اشخاص مسؤول و دیگر ارگانهای ذیربط ایجاد نشده است که متضررین موضوع آزار و اذیت را غرض رسیدگی به بخش مربوطه ارجاع دهند و یا حد اقل خود شان در نتیجه شکایت مقصر شناخته نشوند. متأسفانه باید اظهار کرد که برخی از پرسش شونده گان در رابطه به این که آیا موضوع آزار و اذیت را با خانواده خود در میان گذاشته اند یا خیر، بیان داشتند که اگر موضوع آزار و اذیت را با خانواده در میان بگذارند به احتمال زیاد خانواده شان دیگر اجازه ای رفتن به دانشگاه را برای شان ندهند و این ترس باعث عدم افشای موضوع آزار و اذیت شان شده است. برخی دیگری که موضوع را با خانواده در میان گذاشته اند نیز بیان کردند که نتیجه مطلوبی نگرفته اند و سرانجام در مقابل این پدیده و رفتار ناپسند اجتماعی سکوت کرده اند. از طرفی، آن عده از مصاحبه شونده ها که موضوع آزار و اذیت را با بخش مربوطه دانشگاه در میان گذاشته اند می گویند که آنان نتیجه ای مثبتی را دریافت نکرده اند و حتی مستقیم و غیر مستقیم تهدید به اخراج از دانشگاه، ناکام ساختن و سختگیری های استادان مواجه شده اند و از طرف دیگر اثبات این که مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند برای شان دشوار است و فردی را که مورد آزار قرار گرفته است را متهم به تهمت و افترا کرده اند. و اینکه چرا اکثر کسانی که مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند موضوع را با بخش مربوطه دانشگاه مطرح نکرده اند نیز عین مسأله در مورد شان مصداق پیدا می کند.

گفتار چهارم: محیط تحصیلی عاری از آزار و اذیت

الف: محیط مصئون هدف قانون است

پدیده ای آزار و اذیت محیط تعلیمی و تحصیلی را برای همه ای دانش آموزان، خصوصاً برای همه ای زنان و دختران ناامن ساخته است و باعث اخلال در نظم تعلیمی و تحصیلی می شود. روی همین منظور مطابق به فقره ۳ ماده ۲ قانون منع آزار و اذیت «فراهم نمودن محیط مناسب و مصئون کار، تعلیم، تحصیل، و دسترسی به خدمات صحی بدون آزار و اذیت برای زنان و اطفال» از اهداف قانون مذکور است (قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، ۱۳۹۶، ماده ۲). لذا از پرسش شونده ها این سوال طرح شد که آیا در محیط دانشگاه شاهد آزار و اذیت بوده اید، (۵۸٪) جواب شان مثبت بوده

اند و اظهار داشتند که ما شاهد آزار و اذیت خود و هموعان خود بوده ایم و از میان پرسش شونده ها (۴۲٪) گفته اند که تا کنون متوجه این مسأله نشده و نه هم از این زمینه برای شان آزار و اذیتی رسیده است.

ب: دانشگاه مکلف به ایجاد محیط مصوون است

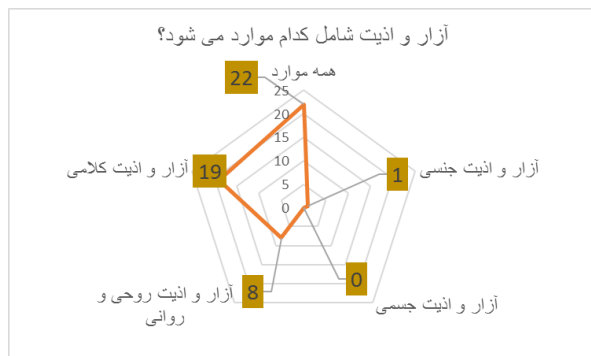
وزارت تحصیلات عالی و وزارت معارف مؤظف به ایجاد محیط مصوون تعلیمی و تحصیلی برای زنان و اطفال می باشد (قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، ۱۳۹۶، ماده ۱۲). در مورد اینکه، آیا دانشگاه بامیان به عنوان عالی ترین نهاد علمی و اکادمیک در ولایت بامیان به این مورد توجه داشته است، با استفاده از نتایج قبلی فرض بر این است که تا کنون این موضوع به عنوان یک مشکل و مسأله جدی در سطح رهبری دانشگاه مطرح نشده است. از طرفی، در رابطه به سوالی که مطرح شد که آیا موضوع آزار و اذیت دختران و زنان در دانشگاه بامیان به عنوان یک مشکل مطرح شده است، (۲۶٪) گفته اند که مسأله آزار و اذیت به عنوان یک مشکل مطرح شده است و (۷۴٪) که بیشترین تعداد را نشان می دهد گفته اند که تا کنون این موضوع به عنوان یک مسأله قابل تأمل در سطح دانشگاه مطرح نشده و نه هم نسبت به این رفتار ناپسند اجتماعی توجهی صورت گرفته است.

ج: تبعات منفی آزار و اذیت

پدیده ای آزار و اذیت به عنوان یکی از رزایل اخلاقی سبب انزوا و استرس، بدبینی نسبت به محیط و جامعه، کاهش اعتماد به نفس و ترک تعلیم و تحصیل می شود (نهاد تحقیقاتی زنان و اطفال، ۲۰۱۵). به همین منظور یکی از سوالات از مصاحبه شونده ها این بود که آیا تا به حال شاهد ترک دوستان نزدیک یا همصنفان تان از دانشگاه بخاطر آزار و اذیت بوده اید، (۱۴٪) گفته اند که به اثر آزار و اذیت شاهد ترک تحصیل دختران بوده اند که این مسأله واقعا نگران کننده است و (۸۶٪) جواب منفی داده اند و شاهد ترک تحصیل دانشجویان به اثر آزار و اذیت نبوده اند.

د: مصادیق آزار و اذیت در دانشگاه بامیان

چنانچه قبلا نیز ذکر شد، آزار و اذیت عبارت از تماس بدنی، خواست نامشروع، آزار کلامی، غیر کلامی و یا هر عملی است که موجب صدمه ای روانی، جسمانی و توهین به کرامت انسانی زن و طفل گردد» (قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، ۱۳۹۶، فقره ۱ ماده ۳). از تعریف مذکور معلوم شد که آزار و اذیت معانی مختلفی دارد لذا پرسیده شد که آزار و اذیت شامل کدام موارد می شود، (۱۹) نفر گفته اند آزار و اذیت کلامی، (۸۹) نفر گفته آزار و اذیت روحی و روانی، (۱) نفر گفته اند آزار و اذیت جنسی و (۲۲) نفر گفته اند همه موارد آزار و اذیت می باشد.

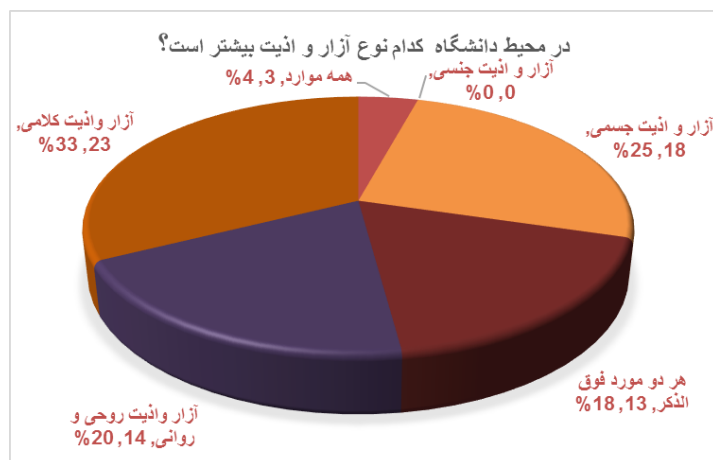
گفتار پنجم: یافته های تحقیق

الف: شایع ترین نوع آزار و اذیت

از پرسش شونده ها سوال شد که تا حال مورد کدام نوع آزار و اذیت قرار گرفته اید، آنان جواب های متعددی ارائه کرده اند از جمله (۱۷) نفر مورد آزار و اذیت کلامی، (۱۱) نفر مورد آزار و اذیت روحی و روانی، (۸) نفر مورد آزار و اذیت کلامی و روحی و روانی، (۱) نفر مورد آزار و اذیت جسمی قرار گرفته اند، (۲) نفر مورد هر سه نوع آزار و اذیت ذکر شده قرار گرفته اند، (۰) هیچ کسی مورد آزار و اذیت جنسی قرار نگرفته اند، (۲) نفر مورد انواع آزار و اذیت قرار گرفته اند به جز آزار و اذیت جنسی و (۹) نفر گفته اند که مورد هیچ نوع آزار و اذیتی قرار نگرفته اند. لذا شایع ترین نوع آزار و اذیت را همان آزار و اذیت کلامی گفته اند.

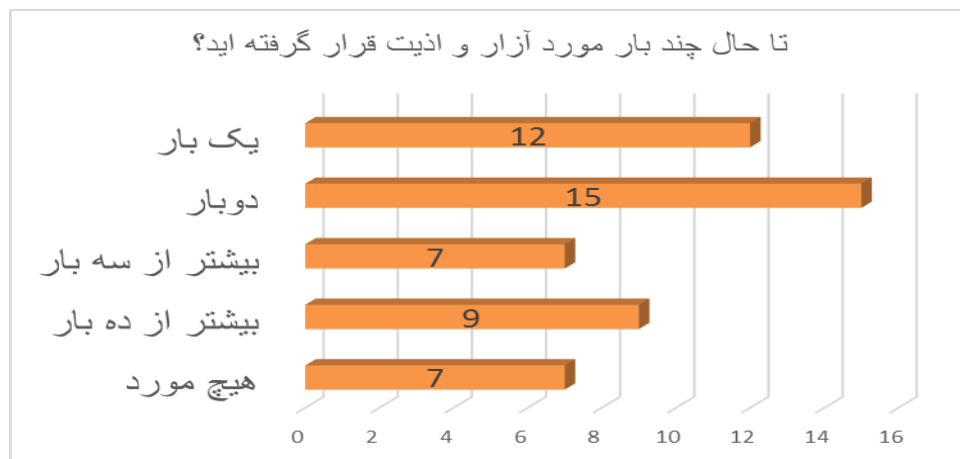
و اینکه در محیط دانشگاه کدام نوع آزار و اذیت بیشتر است، (۲۳) نفر گفته اند آزار و اذیت کلامی، (۱۴) نفر گفته اند آزار و اذیت روحی و روانی، (۱۳) نفر گفته اند هر دو نوع آزار و اذیت کلامی و روحی و روانی، (۱۸) نفر گفته اند آزار و اذیت جسمی و (۳) نفر گفته اند همه موارد آزار و اذیت.

ب: تعدد آزار و اذیت و مرجهین آن

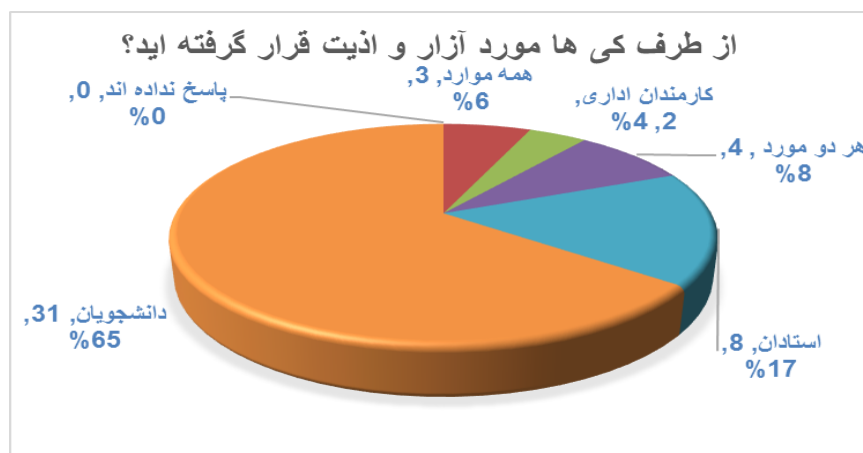
۱. وسعت آزار و اذیت در دانشگاه بامیان

در محیطی که آزار و اذیت بیشتر باشد و نهاد های مسئول نیز کدام تدابیری برای جلوگیری از آن نداشته باشند، مرتکبین تلاش می کنند که بار بار مرتکب اعمال زشت شوند این مورد در دانشگاه بامیان نیز صادق است و دانشجویان اناث بارها مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند. بر اساس یافته های این تحقیق، ۱۲ نفر یکبار مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند، ۱۵ نفر دوبار، ۷ نفر بیشتر از سه بار، ۹ نفر بیشتر از ده بار و اذیت قرار گرفته اند و ۷ نفر از جمله پرسش شونده ها اظهار داشتند که هیچ گاهی مورد آزار و اذیت قرار نگرفته اند.

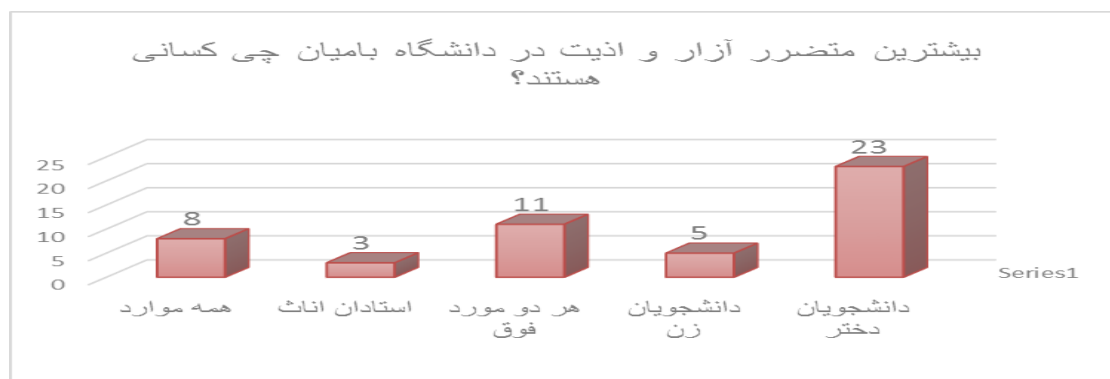
۲. مرتکبین آزار و اذیت

باید اظهار داشت که شخصیت مرتکبین نیز بسیار مهم است، زیرا آزار و اذیت کردن دانشجویان از سوی دانشجویان ذکور ممکن به اندازه آزار و اذیت کردن شان از سوی استادان و کارکنان محیط تحصیلی جدی نباشد. زیرا از نگاه جایگاه اجتماعی، اقتصادی و سویه تحصیلی متفاوت اند. ۶۵٪ پرسش شونده ها دانشجویان را مرتکبین آزار و اذیت می دانند، ۱۷٪ پرسش شونده ها، استادان شان را مرتکبین آزار و اذیت می دانند، ۸٪ پرسش شونده ها، دانشجویان و استادان را مرتکبین آزار و اذیت می دانند، ۴٪ پرسش شونده ها، کارمندان اداری را عامل آزار و اذیت می دانند، و ۶٪ همه را اعم از دانشجویان، استادان و کارمندان اداری را مرتکبین آزار و اذیت دانسته اند.

۳. متضررین آزار و اذیت

آزار و اذیت با توجه به متضرر آن نیز مهم و اساسی است و برخی از صنوف اجتماعی، بیشتر مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند، لذا پرسیده شد که متضرر آزار و اذیت در دانشگاه بامیان چه کسانی هستند، (۲۳) نفر گفته‌اند دانشجویان دختر، (۵) نفر گفته‌اند دانشجویان زن، (۱۱) نفر گفته‌اند هر دو مورد فوق، (۳) نفر گفته‌اند استادان اناث و (۸) نفر گفته‌اند همه موارد.

ج: میزان آزار و اذیت در دانشگاه بامیان

میزان آزار و اذیت نیز نشان دهنده میزان جدیت نهاد های مسئول در قبال این مسأله می‌باشد، هر گاه میزان آزار و اذیت بالا باشد طبیعی است که این امر نشان دهنده ضعف رهبری اداره است و هرگاه میزان آن کم باشد، نشان دهنده مدیریت درست اداره می‌باشد. بناً با در نظر داشت یافته‌های این تحقیق باید اظهار داشت که ۸.۱۶٪ گفته‌اند، میزان آزار و اذیت در دانشگاه بامیان خیلی زیاد است، ۲۶٪ گفته‌اند، میزان آزار و اذیت در دانشگاه بامیان زیاد است، ۱۰٪ گفته‌اند، میزان آزار و اذیت بسیار کم است و ۲۰٪ گفته‌اند، آزار و اذیت در دانشگاه بامیان کم است و ۲۸٪ گفته‌اند در این مورد چیزی را نمی‌دانیم.

نتیجه گیری

هر عملی که موجب بهم زدن آرامش افراد شود آزار و اذیت تلقی می‌شود. بناً پژوهش کنونی با این هدف پی ریزی گردیده است تا عوامل آزار و اذیت علیه دانشجویان زن و دختر و استادان اناث در دانشگاه بامیان، انواع آزار اذیت، پیامدها و راهکارهای مبارزه با آزار و اذیت بر زنان و دختران آزار دیده را ارزیابی و تحلیل نموده و برای حل این

معضل بعضی راهکارها ارائه نماید. کاربست نتایج و یافته های پژوهش بخاطر ترسیم راهکارهای مبارزه با آزار و اذیت سودمند است؛ زیرا نمی توان بدون شناخت درست این پدیده در تعیین راه های مبارزه با آن اقدام نمود.

امروزه آزار و اذیت زنان و دختران بخشی از تجربه اجتماعی روزمره دختران و زنان را تشکیل می دهد. آزار و اذیت ممکن است در محیط کار، آموزش و یا فضای عمومی چون سرک و بازار صورت پذیرد. آزار و اذیت طیف وسیعی از عملکردها را در بر می گیرد، از ساده ترین و رایج ترین آن که آزار و اذیت غیر لفظی مانند حرکات بدن و اشاره باشد تا توهین به خاطر جنسیت، متلک گفتن، لمس اعضای بدن و تجاوز جنسی را احتوا می نماید. نکته ی مشترک در تمامی این رفتارها فقدان رضایت قربانی یا آزار دیده است. در یک نگاه کلی، تحقیق کنونی دریافت که متأسفانه آزار و اذیت در دانشگاه بامیان به یک مشکل جدی مبدل شده و با وجود قانون نافذ منع آزار و اذیت زنان و اطفال، آزار و اذیت به یک مسأله ای روزمرگی استادان و دانشجویان اناث مبدل شده است.

باید اظهار داشت که آزار و اذیت از نگاه اسناد بین المللی نیز مردود و محکوم است و قانون منع آزار و اذیت تعاریف مشخصی از انواع آزار و اذیت داشته و مکلفیت های نهادهای دولتی را واضح ساخته است. اما متأسفانه باید خاطر نشان ساخت که دانشگاه بامیان به عنوان یک نهاد علمی و اکادمیک در این زمینه اقدامات جدی و ملموسی را روی دست نداشته است. از یک طرف ترس از بدنامی، ترک تحصیل و در برخی موارد نداشتن اعتماد به نفس لازم و از طرف دیگر نبود یک نهاد پاسخگو و عدم اعتماد به رسیدگی سبب شده که آزار و اذیت به یک مشکل جدی مبدل شود.

پیشنهادات

۱. مبارزه با آزار و اذیت زنان و اطفال باید شامل لایحه ای وظایف مسئولان و به خصوص نهاد های تعلیمی و تحصیلی گردد.
۲. نصب کمره ها در نهادهای تحصیلی بخاطر ثبت و مستند سازی و جلوگیری از آزار و اذیت دانشجویان.
۳. گنجائیدن موضوع آزار و اذیت در سمینارهای علمی.
۴. وارد نمودن موضوع آزار و اذیت و خشونت علیه زنان و دختران در کریکولم درسی دانشکده های علوم اجتماعی، حقوق، شرعیات و علوم سیاسی.
۵. ایجاد کمیته مبارزه با آزار و اذیت زنان و اطفال در چوکات نهاد های اکادمیک و دانشگاه ها و عضویت دانشجویان اناث در این کمیته.
۶. تدویر جلسات منظم ریاست دانشگاه با اتحادیه های دانشجویی و ارائه ای راهکارهای عملی و کاربردی برای حل این معضل و رفتار ناپسند اجتماعی.

منابع

۱. سازمان ملل متحد (۲۰۰۸). پالیسی منع تبعیض، آزار و اذیت، از جمله آزار و اذیت جنسی، و سوء استفاده از قدرت.
۲. سازمان ملل متحد (۱۹۷۹). کنوانسیون رفع هر نوع تبعیض علیه زنان.
۳. نوری، عبدالعزیز (۱۳۹۸). دست نامه آموزشی در مورد شایع ترین مصادیق خشونت علیه زنان در افغانستان، موسسه حقوق بشر و محو خشونت، کابل افغانستان.
۴. وزارت عدلیه (۱۳۸۸). قانون منع خشونت علیه زن، جریده رسمی، ۹۸۹.
۵. وزارت عدلیه (۱۳۹۶). قانون آزار و اذیت زنان و اطفال، جریده رسمی، ۱۲۸۰.
۶. وزارت عدلیه (۱۳۸۲). قانون اساسی افغانستان، جریده رسمی، ۸۱۸.
۷. وزارت عدلیه (۱۳۹۶). کد جزا، جریده رسمی، ۱۲۶۰.
۸. نهاد تحقیقاتی زنان و اطفال (۲۰۱۵). پژوهشی در مورد آزار و اذیت جنسی بر زنان، چاپ اول، کابل-افغانستان.